

ZAJEDNICA JUGOSLOVENSКИH ŽELEZNICA
ZJŽ br. 32-4/82-17

208

PRAVILNIK
O OPREMANJU ŽELEZNIČKIH ŠINŠKIH VOZILA
APARATIMA ZA GAŠENJE POŽARA

DOŠTAMPANO IZDANJE

Važi od 25. 08. 1982.

BEOGRAD
1986.

Za Pravilnik 208 nadležan je Sektor za vozna sredstva ZJŽ.
Ovaj pravilnik objavljen je u »Službenom glasniku ZJŽ«
br. 4-5/82

Glavni i odgovorni urednik:
Dragoslav Mirović

Tehnički urednik:
Dejan Stanojlović

Tiraž 3.000

Izdaje i štampa:
Zavod za novinsko-izdavačku i propagandnu delatnost JŽ
11001 Beograd, Nemanjina 6, poštanski pregradak 498

Na osnovu članova 26. i 36. Zakona o osnovama bezbednosti u železničkom saobraćaju (»Službeni list SFRJ«, br. 62/77), člana 127. Samoupravnog sporazuma o udruživanju u Zajednicu jugoslovenskih železnica (»Službeni glasnik ZJŽ«, br. 2/81) i članova 135. i 168. Statuta Zajednice jugoslovenskih železnica (»Službeni glasnik ZJŽ«, br. 8/81), Skupština Zajednice jugoslovenskih železnica donosi

P R A V I L N I K
o opremanju železničkih šinskih vozila
aparatura za gašenje požara
(Pravilnik 208)

I. OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim pravilnikom utvrđuje se opremanje železničkih šinskih vozila aparatura za gašenje požara, vrste, mesta nameštanja i upotreba ovih aparata.

Član 2.

Odredbe ovog pravilnika odnose se na železnička šinska vozila za normalni kolosek uvršćena u park JŽ, i to:

a) vučna vozila

1. lokomotive:
  - elektro,
  - dizel;

2. motorni vozovi:

- elektro,
- dizel,
- motorna kola;

b) vučena vozila

1. putnička kola:

- kola sa sedištima,
- kola sa ležajima,
- kola za spavanje,
- kola za ručavanje,
- prtljažna kola;
- poštanska kola,
- salonska kola,
- kola za ručavanje sa odeljkom za prtljag,
- kola sa sedištima i odeljkom za ručavanje, bife, bar, prtljag ili poštu,
- prtljažna kola sa odeljkom za poštu,
- zatvorena jednospratna kola za prevoz automobila i
- zatvorena dvospratna kola za prevoz automobila;

c) vozila za železničke svrhe

1. kola za ispitivanja:

- vučnih vozila,
- kontaktnog voda,
- koloseka,
- mostova,
- kočnica i
- ostala kola za ispitivanje;

d) vozila za posebne železničke svrhe:

- kola pomoćnog voza,
- kola za stanovanje radnika,
- kola sa parnim kotlom,
- kola vatrogasnog voza,
- ostala kola za posebne železničke svrhe,
- motorne drezine,
- motorna vozila za mehanizovan rad na koloseku,
- snežno motorno grtalo i
- dizel-motorne dizalice.

II. APARATI ZA GASENJE POŽARA

Član 3.

Železnička šinska vozila iz člana 3. ovog pravilnika opremaju se ili ručnim aparatima za gašenje prahom, oznake S, ili ručnim aparatima za gašenje ugljendioksidom, oznake CO₂, ili ručnim aparatima za gašenje halonom 1211, oznake BCF-A. Izuzetno, u slučaju potrebe, pojedina železnička šinska vozila opremaju se i prevoznim aparatima za gašenje prahom, ili ugljendioksidom, ili halonom 1211.

Član 4.

U cilju procene upotrebljivosti i efikasnosti aparata za gašenje požara, izvršena je, u JUS-u Z.C2.020 (»Ručni i prevozni aparati za gašenje požara — opšte odredbe«), klasifikacija požara. U zavisnosti od materijala koji gori i drugih uslova, razlikuju se sledeće vrste (klase) požara:

— Požari vrste A

Ovo su požari čvrstih materija (izuzev metala) koji gore plamenom ili u vidu šara (drvo, uglj, tekstil, papir, slama, plastične materije i sl.).

— Požari vrste B

Ovo su požari zapaljivih tečnosti i lako topljivih materija koje gore plamenom (benzin, benzol, ulja, alkohol, eter, lakovi, masti, vosak, smola, asfalt i sl.).

— Požari vrste C

Ovo su požari gasovitih materija koje gore plamenom (metan, butan, propan, vodonik, acetilen, gradski plin i sl.).

— Požari vrste D

Ovo su požari lakih metala, koji intenzivno sagorevaju (aluminijum, magnezijum i njihove legure, titan, elektron i drugi, izuzev natrijuma i kalijuma).

— Požari vrste E

Ovo su požari prethodne četiri vrste ako se razvijaju u neposrednoj blizini električnih instalacija, kao i požari na samim električnim instalacijama.

Član 5.

Ručni aparati za gašenje prahom moraju odgovarati JUS-u Z.C2.035 («Ručni aparati za gašenje prahom») i biti napunjeni prahom kojim se mogu gasiti požari vrste B, C i E.

Ručni aparati za gašenje ugljendioksidom moraju odgovarati JUS-u Z.C2.040 («Ručni aparati za gašenje ugljendioksidom») kojima se mogu gasiti požari vrste B, C i E.

Ručni aparati za gašenje halonom 1211, oznake BCF-A, moraju odgovarati JU-standardu (u pripremi) kojima se mogu gasiti požari vrste A, B, C i E.

Ručni aparati za gašenje prahom, oznake S, ugljendioksidom, oznake CO₂, i halonom 1211, oznake BCF-A, moraju odgovarati i JUS-u Z.C2.020 i JUS-u Z.C2.022 («Ručni i prevoznici aparati za gašenje požara — tehnički uslovi ispitivanja»).

Ručni i prevoznici aparati za gašenje halonom 1211 iz prethodnog stava ovog člana mogu se koristiti izričito za gašenje požara na elektronskim uređajima, s njima se opremaju vozila koja imaju elektronske uređaje i kola vatrogasnog voza.

Član 6.

Aparati za gašenje požara, na koje se odnosi ovaj pravilnik, moraju biti sposobni za dejstvo i pri temperaturi od -20°C, a ne smeju se postavljati na mesto gde je temperatura okoline veća od +43°C.

Aparat za gašenje požara mora imati ugrađenu sigurnosnu napravu koja sprečava porast pritiska iznad dozvoljene vrednosti.

Aparat za gašenje požara mora biti snabdeven napravom za puštanje i prekidanje mlaza sredstva za gašenje i odgovarajućom mlaznicom. Kod aparata koji sadrže do 3 kg mase sredstva za gašenje mlaznica je neposredno spojena sa rezervoarom, a kod aparata veće mase ona je spojena sa rezervoarom pomoću savitljive cevi.

Rezervoari aparata za gašenje požara moraju sa spoljašnje strane biti obojeni crvenom bojom.

Član 7.

Aparati za gašenje požara, predviđeni ovim pravilnikom, moraju imati na rezervoaru ili nekom privarenom delu sledeće oznake:

a) utisnute:

- fabrički broj;
- godina izrade i
- godina izvršenog poslednjeg pregleda na hladni vodeni pritisak;

b) ispisane bojom, koja jasno odudara od crvene boje rezervoara, ili na nalepnici:

- oznaka aparata (prema posebnom standardu aparata),
- masa sredstava za gašenje u kg,
- vreme neprekidnog pražnjenja,
- vrsta požara za čije je gašenje namenjen,
- najveća vrednost napona električne instalacije do koje se aparat sme koristiti,
- tempertaurno područje u kome je aparat upotrebljiv,
- pritisak sabijenog gasa, ako se ovaj nalazi u rezervoaru,
- domet mlaza u m,
- naziv i adresa proizvođača,
- broj odobronja izrade i
- uputstvo za upotrebu u sažetoj i jasnoj formi, sa potrebnim slikama.

Na kutiji sa prahom za gašenje požara koji se isporučuje za ponovno punjenje aparata za gašenje požara prahom moraju biti ispisane sledeće oznake;

- naziv i adresa proizvođača,
- tekst «prah za punjenje aparata za gašenje požara» vrsta B, C i E,
- masa praha, u kg i
- datum proizvodnje.

Član 8.

Na aparatu za gašenje požara, pripremljenom za upotrebu, plombirana je naprava za aktiviranje aparata.

Na aparatu za gašenje požara mora biti zalepljena papirna nalepnica na kojoj su ispisane sledeće oznake:

- mesec i godina naredne kontrole aparata,
  - potpis i pečat izvršioca punjenja ili kontrole aparata.
- Nakon svake propisane kontrole ili punjenja aparata postojeća nalepnica mora se zameniti novom,
- tip aparata,
  - broj aparata i
  - broj vozila u koje je ugrađen aparat.

Aparat za gašenje požara sa nejasnim natpisom na nalepnici ili sa oštećenom nalepnicom ili sa pokidanom plom-bom smatra se neispravnim.

III. MESTO UGRADNJE, BROJ I VRSTA APARATA ZA GAŠENJE POŽARA KOJI SE UGRADUJU U ZELEZNIČKA ŠINSKA VOZILA

Član 9.

Aparat za gašenje požara mora da bude smešten na vidljivom i lako dostupnom mestu koje je toliko udaljeno od verovatnog žarišta požara da se u slučaju požara aparat može lako aktivirati. Prilaz aparatu za gašenje požara ne sme biti ničim sprečen, bilo vratancima ili nekim drugim preprekama, a način pričvršćivanja mora biti takav da u slučaju potrebe omogućava brzo uzimanje aparata. Aparat za gašenje požara ne sme kod ovog rasporeda da bude izložen prekomernom zagrevanju.

Kod postojećih železničkih šinskih vozila, kod kojih je ovo mesto već određeno, aparat postaviti na to mesto, s tim da budu ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana.

Kod novogradnje železničkih šinskih vozila, pri overi tehničke dokumentacije za izgradnju dotičnog železničkog šinskog vozila, moraju se odrediti mesta nameštanja, broj i vrsta aparata za gašenje požara.

Član 10.

U elektrolokomotivi i elektromotornim kolima moraju biti namešteni aparati za gašenje požara ukupne mase sredstva za gašenje od najmanje 14 kg. Kod elektrolokomotiva aparati za gašenje požara nameštaju se u upravljačnicama, a kod elektromotornih kola u upravljačnicama, ako postoje, ili na nekom drugom pogodnom mestu.

U vozilu bez sopstvenog pogona u sastavu elektromotornog voza mora biti namešten aparat za gašenje prahom od 6 kg mase sredstava za gašenje.

Član 11.

U dizel-lokomotivi i dizel-motornim kolima moraju biti namešteni aparati za gašenje prahom ukupne mase sredstva za gašenje od najmanje 14 kg. Kod dizel-lokomotive aparati za gašenje prahom nameštaju se u upravljačnicama, a kod dizel-motornih kola u upravljačnicama, ako postoje, ili na nekom drugom pogodnom mestu.

U vozilu bez sopstvenog pogona u sastavu dizel-motornog voza mora biti namešten aparat za gašenje prahom od 6 kg mase sredstava za gašenje.

Član 12.

Putnička kola iz člana 2. ovog pravilnika, osim kola za spavanje i kola za ručavanje, moraju biti opremljena najmanje jednim aparatom za gašenje prahom od 6 kg mase sredstava za gašenje. Kola za spavanje i kola za ručavanje moraju biti opremljena sa dva aparata za gašenje prahom od po 6 kg mase sredstava za gašenje.

U kolima sa sopstvenim grejanjem na naftu, kao i u kolima u koja su ugrađeni uređaji koji sagorevaju tečni gas ili ulje za loženje, mora biti za svaki uređaj obezbeđen jedan aparat za gašenje prahom od 6 kg mase sredstava za gašenje i udaljen od potrošačkih uređaja daleko da bi bilo moguće bezopasno gašenje požara.

Ako su kola opremljena aparatima za gašenje požara na način predviđen u stavu 1. ovog člana, onda treba uračunati i njih prilikom određivanja potrebnog broja aparata za gašenje požara.

Član 13.

Vozilo za železničke svrhe i vozilo za posebne železničke svrhe iz člana 2. ovog pravilnika mora biti opremljeno najmanje sa dva aparata za gašenje požara ukupne mase za gašenje od 12 kg.

Član 14.

Putnička kola stranih železničkih uprava koja su u sastavu voza za prevoz putnika u međunarodnom saobraćaju

opremaju se aparatima za gašenje požara na način predviđen Pravilnikom o uzajamnoj upotrebi putničkih i prtljažnih kola u međunarodnom saobraćaju (RIC).

Član 15.

Mere zaštite od požara na teretnim kolima preduzimaju se određivanjem uslova pakovanja i transporta stvari i sastavom garniture voza, ali se ne predviđa obaveza postavljanja aparata za gašenje požara.

U slučaju požara na otvorenoj pruzi koristeće se aparati koji već postoje u toj garnituri (lokomotiva, prtljažna kola, poštanska kola), dok se u stanicama mogu koristiti aparati sa staničnih objekata ili vatrogasne službe. U slučaju požara u stanici treba pozvati mesne vatrogasne jedinice.

U principu, prilikom gašenja požara na ovim vozilima dozvoljena je upotreba svih vrsta aparata i sredstava za gašenje požara, s tim da se posebna pažnja obrati na vrstu robe kao i da li se gašenje obavlja na elektrificiranoj pruzi. Pri gašenju požara na elektrificiranoj pruzi za intervenciju se ne smeju koristiti ona sredstva koja provode elektricitet (voda, hemijska pena) ako je vodni vod pod električnim naponom.

IV. UPOTREBA APARATA ZA GAŠENJE POŽARA

Član 16.

Železnički radnik koji primeti neposrednu opasnost od izbijanja požara ili požar na železničkim šinskim vozilima dužan je da ukloni opasnost, odnosno da ugasi požar koristeći ugrađene aparate bez opasnosti za sebe i druge.

Ako železnički radnik ne može sam da ukloni opasnost, odnosno da ugasi požar, dužan je da o ovome obavesti mašinovođu, vozovođu ili neposrednog rukovodioca stanice, ukoliko se opasnost ili požar desio na području stanice.

Član 17.

Kod preuzimanja železničkih šinskih vozila iz člana 2. ovog pravilnika mora se utvrditi da li su železnička šinska vozila opremljena ispravnim aparatima za gašenje požara proveravajući:

- da li postoje na određenim mestima i da li su propisno narješteni;
- da li su ispravni delovi i plomba aparata i

- da li je aparat pregledan u određenom vremenskom roku.

Pregled iz prethodnog stava ovog člana vrši:

- mašinovođa u lokomotivi,
- pregledač kola u svim kolima,
- konduktor i pratilac kola u kolima koja nadziraju
- kontrolno-prijemni organ JŽ pri proizvodnji i održavanju vozila.

Ako se prilikom pregleda na aparatima za gašenje požara utvrde bilo kakve neispravnosti, radnik iz prethodnog stava ovog člana dužan je da odmah izvesti odgovornog radnika u stanici koji je dužan da do polaska voza otkloni utvrđene nedostatke ili da aparat za gašenje požara zameni ispravnim.

Železničko šinsko vozilo ne sme se pustiti u saobraćaj ako nema odgovarajući broj ispravnih aparata za gašenje požara.

Ako se u toku vožnje upotrebi aparat za gašenje požara onda će, po prispeću železničkog šinskog vozila u najbližu železničku stanicu u kojoj postoji organizovana železnička služba za postavljanje aparata za gašenje požara, služba za postavljanje aparata izvršiti zamenu neispravnog aparata ispravnim.

Član 18.

Pregled ispravnosti aparata za gašenje požara moraju da vrše ovlašćeni radnici železničke transportne organizacije kod svakog ulaza vozila u redovni kontrolni pregled.

Ovlašćeni radnici iz stava 1. ovog člana moraju voditi odgovarajuću evidenciju o pregledu ispravnosti, servisiranju i punjenju aparata za gašenje požara.

V. ZAVRSNE ODREDBE

Član 19.

Železničke transportne organizacije moraju u roku od 6 meseci od dana stupanja na snagu ovog pravilnika da opreme železnička šinska vozila aparatima za gašenje požara na način predviđen ovim pravilnikom.

Član 20.

Železnička transportna organizacija je dužna da obezbedi da svaki radnik poznaje opasnost od požara vezanim za radno mesto na koje je raspoređen, kao i mere i sredstva za gašenje požara, praktičnu upotrebu priručnih aparata za gašenje požara i materijalnu i drugu odgovornost koja može da proistekne zbog nepridržavanja propisanih mera zaštite od požara.

Član 21.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u «Službenom glasniku ZJZ», a primenjivaće se po isteku 3 meseca od dana stupanja na snagu.

ZJZ, br. 32-4/82-17

Predsednik
Skupštine Zajednice JZ,
Danilo Mrvošević, s. r.